

ارزیابی محیط زیستی دریاچه - تالاب بین‌المللی پریشان (استان فارس)**بر مبنای مدل تحلیل مدیریتی SWOT*****سمیه اردو^۱ و فریدون عوفی^۲**^۱ دانشجوی دکتری تخصصی مدیریت محیط زیست، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران،^۲ عضو هیأت علمی مؤسسه تحقیقات شیلات ایران، تهران

تاریخ دریافت: ۹۱/۵/۱۵؛ تاریخ پذیرش: ۹۱/۶/۲۵

چکیده

این پژوهش با هدف ارزیابی اکولوژیک و محیط زیستی منطقه حساس و آسیب‌پذیر تالاب بین‌المللی پریشان با تأکید بر محیط زیست منطقه و مناطق گردشگری تالاب (دریاچه) پریشان تنظیم و ارائه گردیده است. تالاب پریشان واقع در شرق کازرون در استان فارس، یکی از تالاب‌های ثبت شده در کنوانسیون رامسر می‌باشد که از طرف یونسکو به‌عنوان ذخیره‌گاه زیست‌کره شناخته شده است. این تالاب کمابیش در یک فرورفتگی توپوگرافیکی قرار گرفته که به‌صورت یک تشت طولانی و مسطح به‌وسیله برآمدگی کم‌ارتفاع در شرق، جنوب و غرب احاطه شده است. بدنه آبی و نیز رویش‌های مختلف گیاهی اطراف و داخل تالاب، زیستگاه متنوعی را به‌وجود آورده که سبب غنای تنوع زیست در آن شده است. اما از طرفی در کنار ارزش‌های غیرقابل کتمان این تالاب، تهدیدات زیادی نیز در پیش‌روی آن قرار دارد. در این پژوهش، به‌منظور ارزیابی محیط زیستی تالاب بین‌المللی پریشان از مدل تحلیلی SWOT استفاده شده است. در روش تحلیل مدیریتی SWOT، چهار موضوع؛ نقاط ضعف و نقاط قوت، تهدیدها و فرصت‌ها برای هر پهنه براساس ویژگی‌های محیط زیستی و شرایط اکولوژیک مناطق مورد بررسی قرار گرفته است. مبنای برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته بر پایه قوانین و دستورالعمل‌های ملی و بین‌المللی در این زمینه می‌باشد. با توجه به حضور گونه‌های شاخص و منحصر به فرد گیاهی و جانوری و زیستگاه‌های حساس و آسیب‌پذیر و زمینه‌های توسعه و گردشگری، نتایج به‌دست آمده از این بررسی نشان‌دهنده این موضوع می‌باشد که مهم‌ترین موضوع مورد بحث در تالاب (دریاچه) پریشان، تغییرات اقلیمی و خشک‌سالی‌های چند سال اخیر و تغییر کاربری زیستگاه‌های منطقه می‌باشد که تنوع زیستی و زیستگاهی و پراکنش جوامع گیاهی و جانوری را تحت تأثیر قرار داده است.

واژه‌های کلیدی: ارزیابی محیط زیست، تالاب بین‌المللی، SWOT، دریاچه پریشان**مقدمه**

کنوانسیون رامسر قدیمی‌ترین معاهده بین‌المللی، با تأکید بر حفاظت از طبیعت در جهان است. آغاز آن در دوم فوریه ۱۹۷۱ (۱۳ بهمن ۱۳۴۹) در شهر رامسر (ایران) بوده است و در سال ۱۹۷۵ جنبه قانونی یافت.

این معاهده ۱۵۲ کشور عضو را ملزم به تعیین و حفظ تالاب‌های با اهمیت بین‌المللی (از نظر پرندگان، جانوران، زیستگاه‌ها و محیط زیست) و تشویق به استفاده خردمندانه از آن‌ها می‌نماید. براساس منابع منتشر شده از کنوانسیون، ۱۳۶ تالاب در ایران وجود دارد که در این حال، ۲۲ تالاب از تالاب‌های ایران در

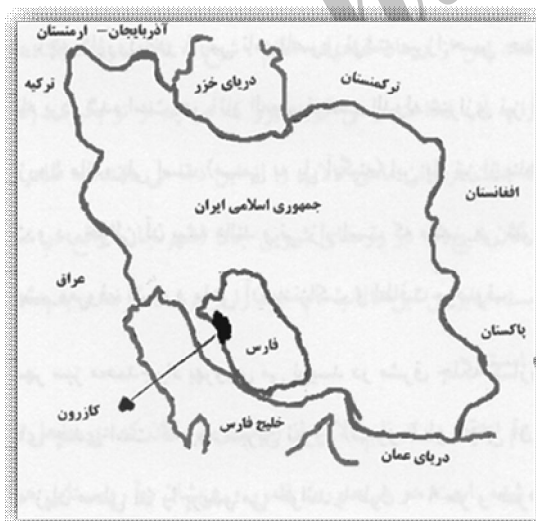
* مسئول مکاتبه: somayeh_ordoo@yahoo.com

به‌عنوان بهترین زیستگاه برای بقا و تامین غذای خود از آن استفاده کنند. سیستم‌های تالابی حتی از اکوسیستم‌های کشاورزی متمرکز حاصل‌خیز و بارورتر می‌باشند و برعکس اکوسیستم‌های کشاورزی، تولیدات تالابی به هیچ عاملی وابسته نمی‌باشند. به‌علاوه سایر تولیدات تالابی مانند آبزیان، پرندگان و پستانداران نیز بر اهمیت این اکوسیستم‌ها بیش‌تر می‌افزاید (باقرزاده‌کریمی و روحانی‌رانکوهی، ۱۳۸۵؛ بهروزی‌راد، ۱۳۸۷؛ جواهری و جواهری، ۱۳۸۷؛ مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس، ۷۷-۱۳۷۵؛ منصوری، ۱۳۸۶؛ منوری، ۱۳۸۳).

دریاچه پریشان یکی از دریاچه‌های دایمی و آب شیرین ایران می‌باشد (شکل ۱). این دریاچه، در میان کوهستان فامور و در ۱۲ کیلومتری جنوب‌شرقی شهرستان کازرون (استان فارس) واقع شده است (چوپانی، ۱۳۷۰؛ مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس، ۷۷-۱۳۷۵؛ بهروزی‌راد، ۱۳۸۷؛ شهرابی، ۱۳۷۳).

کنوانسیون رامسر جزو تالاب‌های بین‌المللی ثبت شده است (باقرزاده‌کریمی و روحانی‌رانکوهی، ۱۳۸۵؛ بهروزی‌راد، ۱۳۸۷؛ دهقانی، ۱۳۸۷؛ اداره کل حفاظت محیط زیست فارس، ۱۳۸۹؛ مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس، ۷۷-۱۳۷۵).

تنوع زیستی بالا و اهمیت از نظر فرهنگی به‌عنوان میراثی جهانی از ویژگی‌های بسیار مهم تالاب‌ها محسوب می‌شود. اگرچه ممکن است تالاب‌ها و ارزش‌های آن به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم مورد بهره‌برداری قرار نگیرد، ولی این ارزش‌ها در آن‌ها وجود دارد و با نگهداری و حفظ آن‌ها می‌توان آن‌ها را ارتقا داد. تالاب‌ها همچنین به‌خاطر داشتن ویژگی‌های خاص هیدرولوژی و هیدروبیولوژی دارای فواید بی‌شماری می‌باشند. تالاب‌ها نه تنها موجب تغذیه و تامین بخشی از سفره‌های آب زیرزمینی می‌شوند، بلکه محیطی را فراهم می‌کنند که بسیاری از پرندگان، ماهی‌ها و آبزیانی که حیات آن‌ها وابسته به وجود چنین نقاطی است، بتوانند از آن

شکل ۱- موقعیت استان فارس، شهرستان کازرون و تصویر ماهواره‌ای دریاچه/ تالاب پریشان به هنگام پربابی، ۱۳۸۰.

در گام نخست به بررسی مسایل و مشکلات موجود در منطقه مورد بررسی تالاب (تهدیدها)، مسایل و مشکلات ناشی از مدیریت (نقاط ضعف)، امکانات موجود در محدوده (فرصت‌ها) و در نهایت نقاط قوت مدیریتی، منطقه بر مبنای مدل برنامه‌ریزی SWOT پرداخته شده است (Wetzle، ۱۹۷۵؛ Robert و همکاران، ۱۹۹۰). پس از فهرست نمودن هر یک از عوامل قوت، ضعف، فرصت و تهدید و نوشتن آن‌ها در سلول‌های مربوط به خود بر حسب ترتیب امتیاز وزن‌دار، از محل تلاقی هر یک از آن‌ها استراتژی‌های موردنظر به‌دست می‌آید (Robert و همکاران، ۱۹۹۰؛ Gerald، ۱۹۸۴). بنابراین همواره این ماتریس منجر به ۴ دسته استراتژی ST، WT، WO، SO می‌شود (Ritzema و همکاران، ۲۰۱۰).

نتایج و بحث

در روش تجزیه و تحلیل و ارزیابی SWOT تالاب (دریاچه پریشان)، ابتدا نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای تالاب طبق جدول SWOT مورد بررسی قرار گرفته است و سپس راه‌کارهای پیشنهادی برای کاهش نقاط ضعف و تهدیدات و افزایش و تقویت نقاط قوت و فرصت‌ها ارائه شده است. طبق نتایج به‌دست آمده از جدول‌های زیر، تالاب پریشان داری نقاط قوت و فرصت‌های زیادی است که به‌دلیل نبود برنامه‌ریزی و مدیریت صحیح، این نقاط مثبت در معرض تهدیدات و ضعف‌های زیادی قرار گرفته است.

- 1- Threats
- 2- Weaknesses
- 3- Opportunities
- 4- Strengths

به‌منظور ارزیابی محیط زیستی تالاب بین‌المللی پریشان، از مدل تحلیلی SWOT استفاده شده است. در روش تحلیل مدیریتی SWOT، چهار موضوع؛ نقاط ضعف و نقاط قوت، تهدیدها و فرصت‌ها برای هر پهنه براساس ویژگی‌های محیط زیستی و شرایط اکولوژیک مناطق، مورد بررسی قرار گرفته است. مبنای برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته بر پایه قوانین و دستورالعمل‌های ملی و بین‌المللی در این زمینه می‌باشد (Robert و همکاران، ۱۹۹۰؛ Ritzema و همکاران، ۲۰۱۰).

مواد و روش‌ها

روش تجزیه و تحلیل و ارزیابی SWOT، مدل تحلیلی مدیریتی مختصر و مفیدی است که به شکل نظام‌یافته هر یک از عوامل قوت، ضعف، فرصت و تهدیدها را که در مرحله قبل شناسایی شده‌اند را مورد تحلیل قرار داده و استراتژی‌های متناسب را منعکس می‌سازد (Robert و همکاران، ۱۹۹۰؛ Ritzema و همکاران، ۲۰۱۰).

✓ نقاط قوت به مجموعه عواملی گفته می‌شود که در محیط داخلی منطقه وجود دارد که می‌تواند زمینه رشد و شکوفایی صنعت آبرزی‌پروری را فراهم نماید و از طرفی از آن به‌عنوان مهم‌ترین ابزارها در جهت کاهش تبعات منفی نقاط ضعف و تهدیدات استفاده نمود.

✓ نقاط ضعف به مجموعه عواملی گفته می‌شود که در محیط داخلی منطقه وجود دارد که می‌تواند مانع توسعه آبرزی‌پروری در منطقه شود.

✓ فرصت‌ها نقاط قوت بیرونی هستند که در فرآیند توسعه صنعت آبرزی‌پروری در منطقه، قابلیت یاری‌رسانی و امکان تقویت بنیان‌های درونی توسعه‌پذیر این صنعت را در منطقه فراهم خواهند نمود.

✓ تهدیدها نقاط ضعف بیرونی هستند که به‌عنوان موانع توسعه‌ای مطرح می‌شوند.

جدول ۱- نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای تالاب بین‌المللی پریشان.

گروه اصلی	گروه فرعی	مطالعاتی	نقاط ضعف (Weaknesses)	فرصت‌ها (Opportunities)	تهدیدات (Threats)	برنامه مدیریتی پیشنهادی
مطالعاتی اصلی	مطالعاتی فرعی	زیستگاه‌ها	وجود منابع و زیستگاه‌های منحصر به فرد برای گونه‌های نادر و در معرض خطر جانوری و گیاهی	اجرای برنامه‌های مدیریت حفاظتی در سطح ملی و بین‌المللی	ارتباط مستقیم با جوامع روستایی حاشیه و بهره‌برداری غیراصولی از منابع طبیعی (نبرد برنامه‌ریزی مناسب برای جلوگیری از فرسایش خاک و زیستگاه‌های منطقه)	حفاظت از تنوع گونه‌ای و زیستگاه‌های با ارزش و آسیب‌پذیر (بازسازی و در صورت لزوم بازگردانی اکولوژیکی حیات وحش در خطر انقراض)، ایجاد مکان‌های مصنوعی حفاظتی برای نگهداری گونه‌هایی که مکان‌های زیستی‌شان از بین رفته، برای حفظ تنوع ژنتیکی
			زیستگاه‌ها	حساسیت و آسیب‌پذیری زیستگاه‌های منطقه به نوسانات محیطی و تغییر شرایط اکولوژیکی و نیز حساسیت منطقه زیستگاه‌ها نسبت به آلاینده‌های کابونی و غیرکابونی	انجام مطالعات ارزیابی و تحقیقات محیط زیستی در محدوده منطقه و نیز تغییر نگرش عمومی به کیفیت منابع طبیعی و تأثیر آن در سلامت زندگی انسان، امکان اصلاح کیفیت محیطی و ایجاد انگیزه برای پاکسازی محیط از طریق کنترل آلودگی و زیباسازی ظاهری کلی محیط با طراحی و ساخت مناظر و ساختمان‌های مناسب	فشار بهره‌برداری از منابع طبیعی و ذخایر؛ اجرای بی‌رویه دام و فشار بر روی مراتع - شکار پرندگان - بونه‌گنی - افزایش روناب کودهای شیمیایی، آفت‌کش‌ها، پساب صنعتی، فضولات دامی (ذخالت در مسیر و جریان اکوسیستم‌های طبیعی)، احداث جاده کنارگذر دریاچه و در نتیجه خشکاندن و تبدیل بخش‌های حاشیه دریاچه به اراضی کشاورزی، سوزاندن نی‌زارها، فرسایش کناری (ناکافی بودن قوانین و عدم اجرای مناسب آن در خصوص استفاده از مناطق چهارگانه محیط زیست جهت گردشگری)، تبدیل و تخریب مرتع ضعیف موجود به دیم‌زار و از بین بردن توان موجود خاک
مطالعاتی اصلی	مطالعاتی فرعی	زیستگاه‌ها	وجود منابع و زیستگاه‌های منحصر به فرد برای گونه‌های نادر و در معرض خطر جانوری و گیاهی	انجام مطالعات ارزیابی و تحقیقات محیط زیستی در محدوده منطقه و نیز تغییر نگرش عمومی به کیفیت منابع طبیعی و تأثیر آن در سلامت زندگی انسان، امکان اصلاح کیفیت محیطی و ایجاد انگیزه برای پاکسازی محیط از طریق کنترل آلودگی و زیباسازی ظاهری کلی محیط با طراحی و ساخت مناظر و ساختمان‌های مناسب	فشار بهره‌برداری از منابع طبیعی و ذخایر؛ اجرای بی‌رویه دام و فشار بر روی مراتع - شکار پرندگان - بونه‌گنی - افزایش روناب کودهای شیمیایی، آفت‌کش‌ها، پساب صنعتی، فضولات دامی (ذخالت در مسیر و جریان اکوسیستم‌های طبیعی)، احداث جاده کنارگذر دریاچه و در نتیجه خشکاندن و تبدیل بخش‌های حاشیه دریاچه به اراضی کشاورزی، سوزاندن نی‌زارها، فرسایش کناری (ناکافی بودن قوانین و عدم اجرای مناسب آن در خصوص استفاده از مناطق چهارگانه محیط زیست جهت گردشگری)، تبدیل و تخریب مرتع ضعیف موجود به دیم‌زار و از بین بردن توان موجود خاک	تعیین محل آشیانه‌گزینی پرندگان، لای‌پشمان منطقه و سایر جانوران با ارزش حفاظتی، تعیین زمان‌بندی فعالیت‌های تفریحی در زمان غیرحساس زیستی برای حیات وحش در قابل طرح‌های اکوسیستم
			زیستگاه‌ها	حساسیت و آسیب‌پذیری زیستگاه‌های منطقه به نوسانات محیطی و تغییر شرایط اکولوژیکی و نیز حساسیت منطقه زیستگاه‌ها نسبت به آلاینده‌های کابونی و غیرکابونی	انجام مطالعات ارزیابی و تحقیقات محیط زیستی در محدوده منطقه و نیز تغییر نگرش عمومی به کیفیت منابع طبیعی و تأثیر آن در سلامت زندگی انسان، امکان اصلاح کیفیت محیطی و ایجاد انگیزه برای پاکسازی محیط از طریق کنترل آلودگی و زیباسازی ظاهری کلی محیط با طراحی و ساخت مناظر و ساختمان‌های مناسب	فشار بهره‌برداری از منابع طبیعی و ذخایر؛ اجرای بی‌رویه دام و فشار بر روی مراتع - شکار پرندگان - بونه‌گنی - افزایش روناب کودهای شیمیایی، آفت‌کش‌ها، پساب صنعتی، فضولات دامی (ذخالت در مسیر و جریان اکوسیستم‌های طبیعی)، احداث جاده کنارگذر دریاچه و در نتیجه خشکاندن و تبدیل بخش‌های حاشیه دریاچه به اراضی کشاورزی، سوزاندن نی‌زارها، فرسایش کناری (ناکافی بودن قوانین و عدم اجرای مناسب آن در خصوص استفاده از مناطق چهارگانه محیط زیست جهت گردشگری)، تبدیل و تخریب مرتع ضعیف موجود به دیم‌زار و از بین بردن توان موجود خاک

جدول ۲- ماتریس SWOT تالاب بین‌المللی پریشان.

نقاط قوت	نقاط ضعف
ماتریس SWOT تالاب بین‌المللی پریشان	حساسیت و آسیب‌پذیری زیستگاه‌های منطقه به نوسانات محیطی و تغییر شرایط اکولوژیکی و نیز حساسیت منطقه زیستگاه‌ها نسبت به آلاینده‌های کانونی و غیرکانونی
فرصت‌ها	تغییرات آب و هوایی و خشکسالی دوره‌ای در سطح منطقه
اجرای برنامه‌های مدیریت حفاظتی در سطح ملی و بین‌المللی	استراتژی کاهش نقاط ضعف با توجه به فرصت‌ها
انجام مطالعات ارزیابی و تحقیقات محیط‌زیستی در محدوده منطقه و نیز تغییر نگرش عمومی به کیفیت منابع طبیعی و تأثیر آن در سلامت زندگی انسان، امکان اصلاح کیفیت محیطی و ایجاد انگیزه برای پاکسازی محیط از طریق کنترل آلودگی و زیباسازی ظاهری کلی محیط با طراحی و ساخت مناظر و ساختمان‌های مناسب	ارتقا شرایط بهره‌برداری از کاربری اراضی در پیرامون منطقه مورد نظر
تهیه‌بدها	استراتژی رفع نقاط ضعف با توجه به تهیه‌بدها
ارتباط مستقیم با جوامع روستایی حاشیه و بهره‌برداری غیراصولی از منابع طبیعی (عدم برنامه‌ریزی مناسب جهت جلوگیری از فرسایش خاک و زیستگاه‌های منطقه)	بهبود پوشش گیاهی منطقه جهت جلوگیری از فرسایش خاک
فشار بهره‌برداری از منابع طبیعی و ذخایر؛ چراغ بی‌رویه دام و فشار بر روی مراتع - شکار پرندگان - بونه‌گزی - افزایش رواناب کردهای شیبایی، آفت کش‌ها، پساب صنعتی، فصولات دامی (دخالت در مسیر و جریان اکوسیستم‌های طبیعی)، احداث جاده کنار گذر دریاچه و در نتیجه خشکاندن و تبدیل بخش‌های حاشیه دریاچه به اراضی کشاورزی؛ سوزاندن نی‌زارها، فرسایش کناری (ناکافی بودن قوانین و عدم اجرای مناسب آن در خصوص استفاده از مناطق چهارگانه محیط زیست جهت گردشگری)، تبدیل و تخریب مربع ضعیف موجود به دیوار و از بین بردن تراز موجود خاک	کنترل عوامل برهم‌زننده ویژگی‌های طبیعی محل
معرفی گونه‌های جدید به منطقه بدون ملاحظاتی محیط زیستی و ورود گونه‌های مهاجم، غیربومی، به‌صورت عمدی یا تصادفی	ارائه روش‌های منطقی در بهره‌گیری از منابع طبیعی و انسانی و مسامتت از به‌کارگیری غیرعلمی این منابع
تصرف غیرقانونی اراضی منابع طبیعی توسط بخش خصوصی (حقیقی و حقوقی)	جلوگیری از آلودگی‌های محیط زیستی از طریق بهبود زیرساخت‌های تامین آب و سیستم دفع زباله و فاضلاب
وجود منابع و زیستگاه‌های منحصر به فرد جهت گونه‌های نادر و در معرض خطر جانوری و گیاهی	
وجود مناظر زیبا و جلوه‌های ویژه طبیعی جهت توسعه گردشگری، دشت‌های حاصلخیز و گسترده دیم	
وجود گونه‌های با ارزش حفاظتی در منطقه	
استراتژی تقویت نقاط قوت با توجه به فرصت‌ها	
توسعه چشم‌اندازهای طبیعی با توجه به پتانسیل‌های طبیعی موجود	
استفاده بهینه از نزولات جوی	
توسعه فضاهای سبز و پوشش گیاهی	
استفاده از موقعیت توپوگرافیکی و شیب منطقه جهت توسعه کیفیت محیط زیستی	
فراهم آوردن شرایط فعالیت‌های کشاورزی اصولی در منطقه	
استراتژی حفظ نقاط قوت در برابر تهیه‌بدها	
پیش‌بینی تمهیدات لازم جهت کاهش احتمالی ناشی از وقوع سوانح طبیعی	
برنامه‌ریزی برای حفظ مراتع و پوشش گیاهی منطقه	
استفاده از خاک مناسب کشاورزی و بهبود آن	
افزایش ظرفیت و توان محدوده مورد نظر جهت دفع زایدات و مواد آلاینده از طریق توسعه زیرساخت‌ها	
برنامه‌ریزی برای پاکیزه نگهداشتن محیط زیست منطقه مورد نظر	
اطلاع‌رسانی و افزایش آگاهی عموم در مورد اهمیت منابع طبیعی و ضرورت حفاظت از آنها	

برنامه مدیریتی

برنامه اجرایی

- تقویت اجرای قوانین حفاظتی
- حفاظت و تعریف مرزهای تالاب پریشان
- پایش تغییرات کاربری زمین‌های اطراف و اجرای طرح‌های مدیریتی بهره‌برداري بهینه از منابع طبیعی (نصب تابلوهای هشداردهنده ورود به زیستگاه‌های حساس، بستن بخش‌هایی از منطقه برای فرصت دادن به منطقه برای بازسازی با استفاده از فرایندهای طبیعی حاکم بر منطقه (با این عمل، به تدریج ساختار منطقه نیز ارتقا می‌یابد، جلوگیری از گسترش فعالیت‌ها و کاربری‌های ناسازگار در منطقه- جلوگیری از چرای بی‌رویه دام‌ها در منطقه...)
- ایجاد پایگاه‌های تحقیقاتی و پژوهشی (ایجاد کارگاه‌های آموزشی، سمینارها و... برای ساکنین بومی، گردشگران، مسئولان کاربری‌های مجاور و مقامات محلی- ترویج آگاهی‌های محیط زیستی و آموزش و توسعه به ساکنین بومی هر منطقه...)
- یافتن راهکارهایی برای توسعه بسترهای نی
- جلوگیری از تغییرات کاربری نامناسب در اراضی پیرامون تالاب از طریق انجام مطالعات ارزیابی اثرات محیط زیستی و اجتماعی برای هر اقدام توسعه در منطقه
- اتخاذ تدابیری برای استفاده بهینه از منابع آب، جلوگیری از آلودگی‌های محیط زیستی از طریق بهبود زیرساخت‌های تامین آب و سیستم دفع زباله و فاضلاب
- ارتقا آگاهی مردم محلی نسبت به چگونگی حفاظت از بسترهای نی (نی‌سوزی)
- جلوگیری از برداشت غیرمجاز از منابع تالاب
- جلوگیری از حفر و تجهیز چاه‌های جدید قبل از این‌که از امکان تامین آب تالاب اطمینان به‌دست نیامده است.
- تعیین آستانه‌های مجاز کیفیت آب
- بررسی اثرات فاضلاب‌های روستایی در تخریب کیفیت آب تالاب
- کنترل قایق‌های موتوری از بابت نشت مواد نفتی و روغنی
- کنترل حجم آب برداشت شده از تالاب
- تعیین محل آشیانه‌گزینی پرندگان، لاک‌پشتان منطقه و سایر جانوران با ارزش حفاظتی، تعیین زمان‌بندی فعالیت‌های تفریحی در زمان غیرحساس زیستی برای حیات‌وحش در قابل طرح‌های اکوسیستم
- حفاظت از تنوع گونه‌ای و زیستگاه‌های باارزش و آسیب‌پذیر (بازسازی و در صورت لزوم بازگردانی اکولوژیکی حیات‌وحش در خطر انقراض)، ایجاد مکان‌های مصنوعی حفاظتی برای نگهداری گونه‌هایی که مکان‌های زیستی‌شان از بین رفته برای حفظ تنوع ژنتیکی
- توسعه فعالیت‌های ترویجی و آموزش کشاورزی
- پشتیبانی از کشت ارگانیکی در اراضی پیرامون تالاب
- تعیین نوار اراضی زراعی حایل در پیرامون تالاب
- احیای جنگل‌ها و مراتع در حوضه آبریز و اراضی پیرامون تالاب
- بازدیدهای مزرعه‌ای برای آموزش روش‌های بهینه حفاظت گیاهان و حاصلخیزی خاک
- استفاده از گونه‌های گیاهی سازگار با اقلیم
- ناحیه‌بندی تالاب

منابع

- ۱- اداره کل حفاظت محیط زیست سیستان و بلوچستان، ۱۳۸۶. گونه‌های گیاهی و جانوری در معرض تهدید کشور. سازمان حفاظت محیط زیست. تهران.
- ۲- اداره کل حفاظت محیط زیست فارس، ۱۳۸۹. طرح جامع حفاظت از تالاب پریشان (خلاصه برنامه مدیریت جامع تالاب پریشان).
- ۳- باقرزاده کریمی، م، و روحانی رانکوهی، م، ۱۳۸۵. راهنمای تالاب‌های ایرانی ثبت شده در کنوانسیون رامسر. سازمان حفاظت محیط زیست. تهران.
- ۴- بهروزی راد، ب، ۱۳۸۷. تالاب‌های ایران. سازمان جغرافیای نیروهای مسلح. تهران.
- ۵- جواهری، پ، و جواهری، م، ۱۳۷۸. چاره آب در تاریخ فارس. جلد ۱. گنجینه ملی آب. تهران.
- ۶- چوپانی، غ، ۱۳۷۰. جغرافیای دریاچه پریشان. پایان نامه کارشناسی. دانشگاه شیراز، شیراز.
- ۷- دهقانی، ع، ۱۳۸۴. اکوسیستم تالاب پریشان. انتشارت نقش مهر. تهران.
- ۸- شهرابی، م، ۱۳۷۳. زمین شناسی ایران (دریاها و دریاچه‌ها). وزارت معادن و فلزات. سازمان زمین شناسی کشور. تهران.
- ۹- مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس، ۱۳۷۵. گزارش شناسایی، بیوماس و بیولوژی پلانکتون‌ها دریاچه پریشان. بوشهر.
- ۱۰- مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس، ۱۳۷۵. گزارش محیط زیست و پرندگان بومی و مهاجر دریاچه پریشان. بوشهر.
- ۱۱- مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس، ۱۳۷۵. گزارش کشاورزی و دامداری دریاچه پریشان. بوشهر.
- ۱۲- مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس، ۱۳۷۵. گزارش ارزیابی ذخایر دریاچه پریشان. بوشهر.
- ۱۳- مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس، ۱۳۷۵. گزارش شناسایی، بیوماس و بیولوژی بنتوزها دریاچه پریشان. بوشهر.
- ۱۴- مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس، ۱۳۷۵. گزارش بررسی مشخصات عمومی دریاچه پریشان. بوشهر.
- ۱۵- مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس، ۱۳۷۵. گزارش بررسی جوامع جانوری (دوزیستان) دریاچه پریشان. بوشهر.
- ۱۶- مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس، ۱۳۷۵. گزارش شناسایی و برآورد بیوماس گیاهان آبی دریاچه پریشان. بوشهر.
- ۱۷- مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس، ۱۳۷۷. گزارش وضعیت صید و صیادی و آمارگیری از میزان صید در دریاچه پریشان. بوشهر.
- ۱۸- منصوری، ج، ۱۳۸۶. درسنامه مدیریت تالاب‌ها و پرندگان آبی. انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی. تنکابن.
- ۱۹- منوری، م، ۱۳۸۳. راهنمای ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح‌های گردشگری و طبیعت گردی. سازمان حفاظت محیط زیست. تهران.

20. Gerald, A., 1984. Text book of limnology. Smith Co. Pub., India.
21. Ritzema, H., Froebrich, J., Raju, R., Sreenivas, Ch., and Kselik, R., 2010. Using participatory modeling to compensate for data scarcity in environmental planning: A case study from India, *Environmental Modeling and Software*, 25, 1450-1458.
22. Robert, G., Wetzel, R., and Gene, E., 1991. *Limnological analyses*. Academy Press, New York.
23. Wetzel, R., 1975. *Limnology*, Sander Co, Pub., U.S.A.

Archive of SID